

شاعران، خاکریزهای هویت ایرانی را حفظ کرده‌اند

علی محمد مؤدب، شاعر و فعال فرهنگی، شاعران را مهم‌ترین نگهدیان خاکریزهای هویت ایرانی در طول تاریخ توصیف کرد و نسبت شعرهای تولیدشده درباره حوادث اخیر منطقه با اهمیت رویداد را نامتناسب دانست. وی در گفت‌وگو با ستاد خبری نهمین کنگره ملی شعر و داستان ایثار، گفت: یکی از کارویژه‌های مهم شعر در دین و سرزمین ما، بازیابی «هویت» و «خود» در

یک کار منسجم کنم. در حقیقت با چنین نگاهی بود که کتاب‌های «کانال مهتاب»، «هزار و نه» و «خمپاره خواب‌آلود» را نوشتم و خوشبختانه منتشر شد که بعد از انتشار حس خیلی خوبی داشتم، چون انگیزه بیشتری برای خواندن، گفت‌وگو، تجربه کردن و نوشتن پیدا کردم.

[۱] شما کتابی هم با نام «حافظ هفت» دارید که نامش جذاب و کمی رازگونه است، ضمن این که برنده جایزه ادبی جلال شده که در نوع خودش افتخار بزرگی است. کمی از این کتاب بگویید.

در مورد این کتاب باید اشاره کنم که شخصیت‌های اصلی این رمان را فردی به نام پانوسیان و نویسنده‌ای از دوران جنگ به نام جعفر تشکیل داده‌اند. پانوسیان شخصیتی ارمنی و دوست جعفر است که به اصرار وی در نخستین روز حضور مقام معظم رهبری در شیراز به میان مردم می‌آید اما بعد به دلیل اتفاقاتی که برای جعفر پیش می‌آید او را به بیمارستان برده و مجبور می‌شود که تمام این ۹ روز را در شیراز بماند. او در بیمارستان با دفترچه خاطرات جعفر رو به رو می‌شود. یادآوری این خاطرات باعث برگشت به گذشته و مرور سال‌های حضور رهبری در جبهه می‌شود. دو شخصیت که در داستان حضور دارند گرچه خیالی هستند ولی آنچه می‌بینند مستند است. بنابراین ما در رمان با دو شخصیت تخیلی (پانوسیان و جعفر) روبه رو هستیم که در معرض و درگیری اتفاقات و حوادث واقعی قرار می‌گیرند. اینجاست که یادآودکس و تضاد هم شکل می‌گیرد. انترام و اعتقاد به مستندات و حضور این دو

شخصیت در متن مستندات، به رمان شکلی جذاب داده است. باید توجه داشته باشیم که عنوان «حافظ هفت» برای این کتاب اشاره‌ای است به ترور نافرجام مقام معظم رهبری در تاریخ ۶ تیر ماه ۶۰ در مسجد ابوذر تهران که محافظان رهبری با این کد، یعنی ۷، خبر را اعلام کردند. همچنین اشاره‌ای به حافظ شیراز و عرفان عطار دارد که به نظرم، تلفیق فضا‌های مدرن و امروزمین با نماد‌های رمزی و عرفانی، بر جذابیت آن افزوده است.

[۲] شما دو کتاب دیگر هم به نام‌های «پیرمرد و حوری» و «سنگر علاف‌ها» منتشر کرده‌اید، لطفاً در خصوص این دو کتاب بیشتر بگویید.

کتاب پیرمرد و حوری حدود ۲۰ داستان کوتاه را شامل می‌شود که برخی از آنها به هم مرتبط هستند. جالب است که بگویم این کتاب هم، جنگ و اتفاقات پشت صحنه جنگ را مورد نقد و کنشاکش قرار می‌دهد و خوشبختانه این فرصت پیش آمد که با تصویرگری‌های خوبی همراه شد. ضمناً لایه‌هایی از طنز جاشنی آن است که می‌تواند برای خواننده و به خصوص خواننده جوان و نوجوان جذاب باشد. جذابیتی که وقتی خمیرمایه آن عنصری مثل جنگ است بیشتر خودش را نشان می‌دهد و امیدوارم توانسته باشد جای خودش را بین این قشر از جامعه به خوبی باز کند. سومین تجربه همکاری من با انتشارات به‌نشر مربوط به کتابی با عنوان کتاب سنگر علاف‌ها است که این اثر هم مجموعه

طنز کوتاهی از دفاع مقدس است. من پیش از این اثری طنزیه‌نام دار و دسته دارعلی داشتم که مجموعه‌های هفت جلدی و طنز بود و هر جلد

بحران‌هاست. این بحران‌ها هم شامل هویتی، فکری و فرهنگی است و هم بحران‌های اقتصادی، اجتماعی و وقایعی شبیه جنگ؛ در تاریخ اسلام داریم که در نبرد احد وقتی شکست در اردوی مسلمانان افتاد، در وضعیت نگرانی و پریشانی، مصرع‌هایی به صورت شعار، نظم را به اردوی ذهنی لشکر اسلام برگرداند. وی درباره ارزیابی خود از میزان موفقیت شاعران در ثبت رویداد‌های پرشتاب

آن یک نام مخصوص به خود را داشت. سنگر علاف‌ها در ادامه دار و دسته دارعلی نوشته شد که شامل ۵۵ کار کوتاه یک تا دو صفحه‌ای می‌شود و شخصیت اصلی سنگر علاف‌ها همان دارعلی است.

[۳] جنابعالی کتاب‌هایی هم دارید که محور آن شخصیت‌های ماندگار حوزه دفاع مقدس و مقاومت هستند، از جمله این که در کتاب «تپه جاویدی» به یکی از شهدای شاخص استان فارس یعنی شهید مرتضی جاویدی پرداخته بودید. در عین حال دومین شخصیتی که در کتاب کتیبه ژنرال به آن پرداخته‌اید شهید عبدال... اسکندری است که ایشان هم از شهدایان شاخص استان فارس است. بفرمایید چه ویژگی‌هایی در کارنامه این شهید باعث شد تا به زندگی آن بزرگوار بپردازید.

اگر بخواهم به طور اجمالی بگویم شهید اسکندری شخصیت خاصی داشت، او خیلی صمیمی و صادقانه صحبت می‌کرد. ضمن این‌ که او جزو نخستین شهدایی بود که سرش توسط داعش بریده شد و با کینه و عداوتی که داشتند به چرخش درآمد. علاقه مند شدم تا به او و زندگی سراسر تلاش و افتخارش بپردازم. موضوع هم به اینجا بر می‌گردد که وقتی در مجلس چهل‌م آن عزیز، از شهید مرتضی جاویدی و شهید اسکندری به عنوان دو شهید شاخص استان فارس یاد شد، عزمم را جزم کردم و تصمیم گرفتم زندگینامه ایشان را بنویسم؛ همان‌طور که اشاره کردید قبلاً کتاب «تپه جاویدی- راز اشلو» را برای شهید جاویدی نوشته بودم که کتاب پرطرفداری شد و خیلی از سوی مخاطبان مورد استقبال قرار گرفت.

[۴] اما جدای از بحث شاخص بودن این شهید عزیز، انگار مناسبت و مسائلی دیگری هم مطرح بود که در کتاب «کتیبه ژنرال» به آن پرداختید.

واقعیتش بهانه نوشتن این کتاب شهید اسکندری بود اما در این کتاب تاریخ انقلاب اسلامی از سال ۱۳۴۲ تا پیروزی، جنگ تحمیلی، مسأله منافقین و حضور ایران در سوریه در این مجموعه روایت می‌شود که به لحاظ سیر تاریخی جذابیت‌های خودش را دارد و باعث می‌شود خیلی از وقایعی که نسل چهارم انقلاب آشنایی کمتری با آن دارند، درباره آن اطلاعات بیشتر و جذابی به‌دست بیاورند. اما هنگام نوشتن برای شهید اسکندری نکاتی بر من مکشوف شد که برای خودم نیز جالب بود، زیرا تازه متوجه شدم به‌رغم این‌که با او دوست بودم، نتوانستم او را به‌طور کامل و درست درک کنم و بشناسم. شخصیتی چندوجهی و تأثیرگذار که می‌توان او را «میوه‌انقلاب» نام نهاد و حقیقا نسل چهارمی که در پی ثمره انقلاب اسلامی می‌گردد، می‌تواند از طریق این کتاب با او آشنا شود. جالب است که بگویم عبدال... اسکندری در شهر قصرالدشت متولد شد و تولد در این شهر خودش یک داستان است چرا که این شهر شهری با قدمت تاریخی است و حتی قدمت آن از شیراز به بیشتر است. موقعیت مکانی این شهر با باغ‌های وسیعی که در شمال شهر دارد،

منطقه و جبهه مقاومت در آثارشان گفت: جریان شعر اصیل و اصلی‌ماهم در این زمینه کار کرده‌است ولی واقعه، واقعه جدیدی است و دشمن ما، با ابزارها و شگرد‌های تازه ویی نظیری به میدان آمده‌است و سزاست شاعران بیش از این فعال وهشیار باشند و کار کنند. امیدواریم شاهد تولد آن شعرهایی که روایتگر درست وضعیت ما در این واقعه جدید هست، باشیم.

هو و به نوعی اکسپژن مورد نیاز شیراز را تأمین می‌کند. جدای از آن داستان‌های تاریخی بسیاری در این شهر رخ داده که ماجرای حافظ و تیمور لنگ تنها یکی از مهم‌ترین آنهاست.

[۵] چگونه تصمیم گرفتید این کتاب را در قالب یک رمان به چاپ برسانید.

باید اشاره کنم که تحقیقات وسیع میدانی برای این کار صورت گرفت و این کار را به سمت رمان برد. با توجه به این‌که شهید اسکندری در طول هشت سال جنگ در جبهه حضور داشت و ده‌ها بار زخمی شده بود، از فعالان انقلاب اسلامی بود، فعالیت او در سوریه و با توجه به این‌که مقام معظم رهبری از نداشتن یک رمان مانند «جنگ و صلح» برای دفاع مقدس گلایه کرده بودند،

تصمیم گرفتم این کتاب را در قالب رمان بنویسم، زیرا شخصیت شهید اسکندری قابلیت نوشتن کتابی در این اندازه را داشت. به همین دلیل یک سال پژوهش تبدیل به پنج سال شد. در واقع برای این کتاب به مدت پنج سال تحقیق میدانی، مصاحبه با شخصیت‌های گوناگون و سفر و مسافرت صورت گرفت و نهایتاً این رمان ۱۰۰۰ صفحه‌ای در دو جلد تحت عنوان «قصرالدشت و قمحانه» شکل گرفت.

رمانی که حوادث بیش از شش دهه قبل از انقلاب اسلامی و پس از آن را شامل می‌شود. جالب است اشاره کنم تا آخرین لحظه من نمی‌توانستم نامی برای این کتاب انتخاب کنم تا زمانی که به سوریه اعزام شدم. گویی شهید خود مانع از این بود که تا وقتی محل شهادت و او را ندیده و اطلاعات کاملی درباره‌اش ندارم، نتوانم برای این کتاب نامی انتخاب کنم. در این سفر بود که نام کتیبه ژنرال را برای کتاب انتخاب کردم. چون محل شهادت او در «کتیبه» یا «تل مورک» بود؛ ضمن این که شهادت او سبب نجات یک گردان ایرانی شد.

[۶] کتاب «جنگ‌نامه کریم» به قلم شما در پاییز ۱۴۰۲ به چاپ رسید؛ کتابی که آن هم در قالب طنز است، لطفاً از این کتاب برای مخاطبان بیشتر بگویید.

همان‌طور که اشاره کردید این کتاب هم یک رمان نوجوان یا جاشنی شیرین طنز است که شخصیت محوری آن در قالب شخصیتی به نام کریم ظهور می‌کند و خاطرات خود را از سال‌های پیش از پیروزی انقلاب در شیراز گرفته و تا سال‌های کنشدار جنگ پیش می‌برد. من نوجوانی را روایت کرده‌ام که در دنیای نوجوانی‌اش با جنگ سرشاخ می‌شود و در میان بلبشوی جنگ، مفهوم مردی و مردانگی، دوستی و رفاقت، دشمنی و دروغ، ایثار و از خودگذشتگی را بازتعریف می‌کند.

[۷] دلیل این‌که دوباره با زبان طنز با نوجوانان و جوانان و دیگر مخاطبان خود صحبت کرده‌اید، چیست؟

در واقع این است که مجموعه چند جلدی «دار و دسته دارعلی» و استقبال از آن موجب شد دست به نگارش این کتاب بزنم. استقبالی که باعث شد به من انگیزه‌ای بدهد تا سه‌گانه جدید را بنویسم که در عین حال سه جلد مستقل دارد اما مانند مجموعه‌های قبلی کتاب‌هایم از این فرم، به نحوی به هم پیوسته است. اگر بخواهم در مورد جزئیات هم اشاراتی داشته باشم باید بگویم «کلاه‌گیس شاهی» عنوان جلد اول است که شش داستان درباره زمان انقلاب دارد و با تصویرسازی از کلاه‌گیس شاهی شروع و به داستان‌های دیگر ختم می‌شود. در واقع سوزه اصلی این کتاب اتفاقاتی است

که پیش از پیروزی انقلاب برای راوی و شخصیتی به نام «کریم» رخ می‌دهد و طی این سه‌گانه روایت‌ها و حوادثی شکل می‌گیرد که خواندنش برای مخاطب جذاب و تعلیق‌گونه است. در جلد دوم با عنوان «فرار به خانه» ۱۴ داستان شکل می‌گیرد و اتفاقاتی در جنگ رخ می‌دهد که جانمایه‌اش طنز است. در این مقطع زمانی انقلاب پیروز شده و به سال‌های دفاع مقدس می‌رسیم. کریم در دوران نوجوانی و تحت تأثیر جنگ است؛ به‌دلیل این‌که سنش کم است، نمی‌تواند به جبهه اعزام شود، در نتیجه از خانه فرار می‌کند. جلد

فرهنگ

چهارشنبه ۵ دی ۱۴۰۳ ■ شماره ۶۹۴۱

سوم نیز با عنوان «جزیره جن و من» درباره دفاع مقدس نوشته شده است؛ این جلد هم ۱۴ داستان کوتاه دارد که در امتداد گستردگی دفاع مقدس شکل گرفته است.

[۸] به برخی از آثار شما اشاره شد، لطفاً به طور اجمال بفرمایید که تاکنون چه آثاری از شما به چاپ رسیده است؟

آثاری که تاکنون از من منتشر شده است، عبارتند از: مجموعه داستان کانال و مهتاب سال ۱۳۷۸، مجموعه داستان هزار و نه سال ۱۳۸۹، مجموعه داستان طنز خمپاره خواب‌آلود سال ۱۳۸۲، رمان پرورنده ۳۱۲ سال ۱۳۸۴، مجموعه داستان آن‌ها هنوز هم می‌خندد سال ۱۳۸۵، مجموعه داستان خیابان پیر سال ۱۳۸۵، رمان نوجوان کاش کمی بزرگ‌تر بودم سال ۱۳۸۵، رمان شمشاد و آرزوی چهارم سال ۱۳۸۷، مستند داستانی خیلی خیلی محرمانه عملیات قدس ۳ سال ۱۳۸۷، مجموعه داستان آدم هم پوست می‌اندازد سال ۱۳۸۸، داستان طنز معمای کانال ماهی سال ۱۳۸۸، زندگی‌نامه داستانی تپه جاوید و راز اشلو سال ۱۳۸۹، رمان حافظ هفت سال ۱۳۹۰، مجموعه داستان دفاع مقدس می‌شد آن شب نکشمش سال ۱۳۹۰، مجموعه داستان کوتاه دفاع مقدس زنان فارس ماه غسل قطبی سال ۱۳۹۱، مجموعه طنز دفاع مقدس دار و دسته دارعلی سال ۱۳۹۵ جلد یک: آمبولانس شتری، جلد ۲: گردان بلدردچین‌ها، جلد ۳: برانکارد درستی، جلد ۴: توبوتای خرگوشی، جلد ۵: مین سوسکی، جلد ۶: بمب کلاغی، جلد۷: خمپاره‌های نقلی، رمان آواز یچه آتش سال ۱۳۹۵، نامه داستانی کوشک زلزله زندگی سال ۱۳۹۵، زندگی‌نامه داستانی عزیز جهان سال ۱۳۹۵، آرزوی چهارم سال ۱۳۹۷، سنگر علاف‌ها سال ۱۳۹۶، پیرمرد و حوری سال ۱۳۹۸، کتیبه ژنرال دو جلدی سال ۱۳۹۸، فرار به جابلقا سال ۱۳۹۸، مرد راه سال ۱۳۹۸، قاطر غنیمتی سال ۱۴۰۰، متولد قصردشت سال ۱۴۰۱، گهواره دیو سال ۱۴۰۱ زیر چاپ، مردن که گریه نداره سال ۱۴۰۳.

[۹] انگار برخی از این آثار به زبان‌های دیگر هم ترجمه شده‌اند، لطفاً این آثار را هم نام ببرید.

آثاری که تاکنون ترجمه شده‌اند عبارتند از: معمای کانال ماهی ترجمه انگلیسی در سال ۱۳۸۹ مترجم سوفیا کوتلاکی، کاش کمی بزرگ‌تر بودم ترجمه سال ۱۳۹۲، تپه جاویدی و راز اشلو ترجمه به عربی ۲۰۱۸ میلادی، حافظ هفت در حال ترجمه به عربی-بیروت ۱۴۰۱.

[۱۰] انگار اخیراً در کنگره ملی پانزده‌هزار شهید استان فارس نیز آثاری به زبان طنز از شما منتشر شده است!

بله، اخیراً یک مجموعه گزیده طنز دفاع مقدس با عنوان «مردن گریه نداره» نوشته‌ام که به مناسبت دومین کنگره ملی پانزده‌هزار شهید استان فارس در آبان ماه ۱۴۰۳ از آن رونمایی شد. ضمن این که مجموعه طنزی هم با عنوان «راز عباس خروس» نوشته‌ام که قهرمان اصلی این کتاب همان فردی است که بخشندگی رهبر انقلاب او را شرمنده کرد و در واقع برگرفته از خاطرات رهبر انقلاب است. داستان راز عباس خروس را به نقل از مرحوم احسان بخش، امام جمعه رشت همه شنیده‌ایم. روایتی که در آن گفته شده در دوران تبعید رهبر انقلاب در سال‌های ابتدایی دهه ۵۰ به رشت و انزلی، فردی به نام «عباس خروس» به تحریک رژیم، موجب اذیت و آزار برای رهبر انقلاب و خانواده‌ایشان می‌شود. بعد از انقلاب و در دوران ریاست جمهوری رهبری در سفری به رشت می‌گویند چنین فردی را پیدا کنید و بیاورید، وقتی این فرد به محضر رهبری می‌آید تصور می‌کند رهبر انقلاب حکم اعدام او را خواهد داد، اما رهبری با آغوش باز او را استقبال و با او خواهد آید

حال و احوال می‌کند. من این شخصیت را که بعد از برخورد مهرآمیز رهبری متنبه شد، در این مجموعه به جبهه بردم و داستان‌هایی را با محوریت این شخص خلق کردم. گفتنی است کتاب «مورچه انتحاری» به عنوان جلد یک و راز عباس خروس به عنوان جلد دوم از مجموعه سنگر علاف‌ها، امسال در نشر حکمران به چاپ رسیده است. پیش‌بینی می‌شود این مجموعه نیز مانند مجموعه طنز دار و دسته دارعلی که در قالب طنز دفاع مقدس منتشر شده است، در مجله‌های دیگر ادامه یابد.

میزبانی ۱۱ سالن از جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر

سالن‌های میزبان آثار منحنه‌ای چهل و سومین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر معرفی شدند.

به گزارش ایسنا، اسامی سالن‌ها، تالارها و تماشاخانه‌های میزبان چهل و سومین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر در بخش نمایش‌های منحنه‌ای اعلام شد. بر این اساس، به‌ترتیب مجموعه تئاتر شهر سالن اصلی، سالن سایه، سالن چهارسو و سالن قشقایی، تماشاخانه ایران‌شهر (سالن استاد ناظرزاده کرمانی و سالن استاد سمندریان)، مرکز تئاتر مولوی (سالن اصلی)، تالار وحدت، تالار حافظ، تماشاخانه سنکلیج و تالار محراب میزبان آثار نمایشی در بخش منحنه‌ای چهل و سومین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر در ایام برگزاری این رویداد خواهند بود.

بهروز شعبی مدیرعامل شد

طی حکمی از سوی رئیس سازمان سینمایی، بهروز شعبی، کارگردان شناخته شده سینمای ایران، به عنوان مدیرعامل انجمن سینمای جوانان ایران منصوب شد. در حکم راند فریدزاده خطاب به مدیرعامل جدید انجمن سینمای جوانان آمده: «امید است در پرتو عنایات الهی و تلاش‌های خالصانه و اقدامات مؤثر شما، مسیر خدمت به جوانان علاقه‌مند به سینمای پویا و نجیب ایران اسلامی هموار شود و شاهد شکوفایی هرچه بیشتر آنان در عرصه ملی و بین‌المللی باشیم.» فریدزاده همچنین از تلاش‌ها و خدمات مهدی آذرپندار، مدیرعامل سابق انجمن سینمای جوانان ایران طی دوران مسئولیتش قدردانی کرد. پیش از این نیز در احکام دیگری از سوی رئیس سازمان سینمایی و رئیس هیأت امنای انجمن، زهرا بهروزآذر، سید محمود رضوی، سیدرضا میرکریمی و سیدمحمد حسین نواب به عنوان اعضای هیأت امنای انجمن سینمای جوانان ایران منصوب شدند.

روایتی از شش‌ماه زندگی «بر دامان آمستردام»

«بر دامان آمستردام» روزنوشته‌های سفری چندماهه به سرزمین دوچرخه و لاله اثری از سنا ثقفی در انتشارات سوره‌مهر به چاپ رسید. این سفرنامه حاصل شش‌ماه زندگی سنا ثقفی به همراه همسر و دو فرزندش جایی

در مرز آمستردام و شهر جدید آمستلفین است. ثقفی که خود از نویسندگان کودک و نوجوان است در فرصت مطالعاتی که برای همسرش مهیا می‌شود خود را در دامان آمستردام می‌بیند و سفرنامه‌ای قطور از زیستش در این خطنه که گاهی شیرین و گاهی تلخ است به نگارش درمی‌آورد. به‌گفته‌راوی، در تمام روزهایی که در هلند زندگی کرده، در فضای کتاب‌ها و ادبیات کودک نفس کشیده، در کتابخانه‌ها غرق مطالعه شده، سراغ نویسندگان، نمایشنامه‌نویسان و استادان ادبیات کودک فته، فیلم دیده، تئاتر تماشا کرده و سرکی در داستان زندگی آدم‌ها کشیده است. ثقفی علاوه بر ثبت وقایع زندگی در هلند، سفرهای کوتاهی هم به سه کشور سوئیس، ایتالیا و بلژیک داشته که درباره آنها هم نوشته است.

